

Budapestre vonatkozó ujságcikk

408.5

Szerző:

Cím: *Ismeretlen múzeum egy budapesti magánlakásban*

Forrás:

Pesti Hírlap

Hely

Idő

"1942"

Személy

Bp.
(Hely)

1942 II. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Ismeretlen múzeum egy budapesti magánlakásban

**Budapesti művelődéstörténeti gyűjteményt
ajándékoztak a Tudományos Akadémiának**

Az utolsó évtizedek során megújult a főváros képe és a lebontott épületekkel tovalibbent jellegzetességekkel a főváros művelődéstörténetének megannyi emléke vész el. Akadt azonban egy rajongó gyűjtő, aki megszerzett és megőrzött minden olyan képet, nyomtatványt, emléket, ami Budapest fejlődésére vonatkozik — Hollós Oszkár kir. tanácsos, ny. vasúti igazgató, akinek budapesti lakása valóságos múzeum. A közel 80 éves Hollós Oszkár visszavonultan él gyűjteményével és könyveivel telezsúfolt lakásában és látogatókat sem fogad. Néhai Szily Kálmán tanácsára és Horánszky Lajos közbenjárásával gyűjteményét a Magyar Tudományos Akadémiának ajándékozta és Vojnovich Géza főtitkár már át is vette az adománylevelet.

Páratlan gyűjtemény

A főtitkár előbb több hozzáértő akadémiai tag társaságában megnézte a gyűjteményt, majd Török Pál egyetemi m. tanár a Tudományos Akadémia megbízásából alaposan megvizsgálta s jelentésében ismertette a gyűjteményt és könyvtárát. „Maga nemében páratlan és rendkívül érdekes ez a gyűjtemény” — mondotta

Vojnovich Géza az adományozást megtárgyaló igazgatósági ülésen és a tanács a főtitkár és Török Pál jelentése alapján örömmel, elismeréssel és köszönettel vette az adományt, amely Hollós Oszkár óhaja szerint halála után megy át az Akadémia tulajdonába. Ekkor majd az Akadémia palotájában helyezik el, amire a Széchenyi-múzeummal kapcsolatban mód is van. A gyűjteménynek anyagi értéke is igen nagy. A gyűjteményhez tartoznak — az adományozó okirat szerint — a családi vonatkozású képek és tárgyak, valamint a Hollós-gyűjtemény elrendezésénél felhasználható butorok is.

„A gyűjtemény célja — mondja Hollós Oszkár az adománylevélben — fővárosunk multjának és társadalmi kialakulásának tanulmányozását ezen sokrétű s a szellemi és köznap élet minden részleteire kiterjedő anyag által előmozdítani. Ezen kulturtörténeti cél érdekében hozzájárulok ahhoz, hogy a gyűjtemény a Magyar Tudományos Akadémia által a jövőben megszerzendő, a gyűjtemény tárgykörébe vágó darabokkal szaporíttassék.”

Budapest fejlődése képekben és nyomtatványokban

Hollós Oszkár a nagyértékű gyűj-

temény darabjaival annyira telezsúfolt lakását, hogy a képek és nyomtatványok a falakat, ajtókat, sőt az ablakokat is, tapétaszzerűen borítják. Nézzünk körül, mit halmozott össze hangyszorgalommal és kitünő érzékkel e rajongó gyűjtő.

Bekeretezett festmények, metszetek, látképek mutatják 1470-től máig Budát és Pestet. Régi képeslevelezőlapok, metszetek és nyomatok épügy megtalálhatók a gyűjteményben, mint Lotz Károly egy rajza és Hány Gyula több festménye. Hollós Oszkár hosszu időn át lefényképezett minden olyan nevezetesebb épületet, amelynek lebontását elhatározták. Egész utcarészletek fejlődése bontakozik ki a képeken. Budapest utolsó száz esztendejének városképe jelenül elénk, látjuk pl. a Népszínházat földszintes viskókkal körülvéve, a váci-uti vasuti állomás régi épületének még meglevő északi falát, amely fölött már ott az új Nyugati pályaudvar üvegcsarnoka. Száz meg száz ilyen részletet láthatunk épületekről, csatornákról, épülő és felépült házakról. Különösen gazdag a Buda ostromaira és a legutóbbi évtizedekre vonatkozó gyűjtemény. Megtaláljuk templomok és egyházi épületek leírását, tervrajzait, építészek életrajzait, házavatások emlékeit, továbbá a városrendezésre vonatkozó nyomtatványokat a XIX. század elejétől és címtárakat 1790-től. Itt vannak a közzelátás, egészségügy, polgárőrség, rendőrség emlékei, a kereskedelem és az ipar fejlődését hirdető ismeretéseik, számlák, céhlevelek 1780-tól, valamint a közlekedés emlékei 1784-től, a hidaknak 1846-tól, a vasutak-

nak, továbbá a Duna-szabályozásnak, társaskocsinak, lóvasutnak és postának művelődéstörténeti emlékei. Képek, nyomtatványok vannak itt pest-budai tűzvészekről és árvizekről, 1807-től. Képek olyan eltűnő jellegzetességekről, mint az utolsó omnibusz.

Háromezernél több tárgy a gyűjteményben

Pest-Buda műipari emlékei közt régi állóóra, zenélőóra, gyöngyös csemettyűhuzó, gobelinek, csizmahúzó, fémszobrocscák, cukortörő és más hasonló tárgyak tűnnek szembe. Érem- és plaketyűjtemény van a vitrinekben, köztük Buda 1686-iki visszavivását ünneplő érem és több más ritkaság. Üveg- és porcellántárgyak, bál meghívók, táncrendek, táncos-jelvények, a pest-szolnoki vasut megnyitásának meghívója és más hasonló, talán senki más által meg nem őrzött ritkaságok láthatók a Hollós-gyűjteményben. Szekrényekben be nem keretezett képek, továbbá többszáz kötetes könyvtár van még itt. A könyvek mind Budapestre vonatkoznak, köztük olyan tudományos és szépirodalmi munkák is, amelyek csak mellékesen kapcsolatosak a főváros életével.

Török Pál szerint a Hollós-gyűjtemény a Pest-Budára vonatkozó legnagyobb magyar gyűjtemény, amely esztétikai értékén felül nagyon becses, mint Budapest történetére vonatkozó forrásanyag. Katalógusa 2800-nál több számot tartalmaz, de százakra megy a jegyzékbe nem fog-

lalt tárgyak száma is. Ezeknek katalógusba foglalásán most dolgozik Török professzor, Hollós Oszkárral együtt.